

Emotivni monolozi ženskih likova na satima književnosti

GORAN KRAPIĆ¹, BERISLAVA SRNA GRGURIĆ²

¹ Gimnazija Andrije Mohorovičića Rijeka, Frana Kurelca 1, Hrvatska,
goran.krapic@skole.hr i gkrapic@ffzg.hr

² Gimnazija Andrije Mohorovičića Rijeka, Frana Kurelca 1, Hrvatska,
(učenica drugoga razreda)

Sažetak¹ Glumački nadareni učenici svojim su izvedbama na satima književnosti sposobni motivirati razredne kolege za čitanje književnih tekstova i posjet kazalištu. Biranim ulomcima, koji su povezani uz gradivo, ohrabruje se srednjoškolce za javni nastup te nastavu čini zanimljivijom. U okviru školskoga projekta „Genijalke iz romana 2022./2023.“ Berislava Srna Grgurić s nastavnikom Goranom Krapićem dramatizirala je ulomak romana *Genijalna prijateljica* Elene Ferrante te ga izvela pred učenicima uključenima u projekt. Tako im je predstavila suvremenu književnost i zainteresirala ih za navedeni naslov. Također, u okviru učenja o drami u prvome razredu izvela je na nastavi Laurin monolog iz Krležina djela *U agoniji* te tako upoznala kolege s elementima dramskoga teksta. Navedenom se izvedbom plasirala na državnu razinu LiDraNa 2023. Za LiDraNo 2024. pripremila je Marijanin monolog iz Krležine drame *Vučjak*, koji je također za probu izvela pred kolegama kako bi ponovili gradivo o drami. Baveći se Krležinim ulomcima, pripremit će razred za detaljniji susret s njegovim opusom u četvrtome razredu. Uvjerljivo izvedeni emotivni monolozi ženskih likova, osim za ostvarenje odgojno-obrazovnih ishoda nastave književnosti, mogu poslužiti i za širenje učeničkoga rječnika te promišljanje o ravnopravnosti spolova.

Ključne riječi: kazalište; metodika; monolozi; nastava književnosti; ženski likovi

¹ Rad je predstavljen na 2. simpoziju dobre prakse „dr.sc. Jasna Arrigoni“ u Osnovnoj školi Gornja Vežica 21. ožujka 2024. (Krapić i Grgurić, 2024).

Uvod

Članak *Emotivni monolozi ženskih likova na satima književnosti* predstaviti će način pripremanja glumačkih izvedbi Berislave Srne Grgurić i nastavnika Gorana Krapića² u Gimnaziji Andrije Mohorovičića Rijeka. Također, preispitat će hipotezu da glumački potencijalno nadareni učenici svojim izvedbama srednjoškolsku nastavu mogu učiniti zanimljivijom, utjecati na širenje učeničkoga rječnika te motivirati vršnjake za čitanje književnih tekstova i posjet kazalištu.

Suaautor ovoga članka, nastavnik, predlaže da u radu s glumački nadarenim učenicima postavimo uže i šire ciljeve. Uži bi ciljevi bili ohrabrenje za javni nastup, poticanje potencijalno nadarenih učenika za bavljenje glumom te zanimljiva nastava. Širi bi ciljevi bili motivacija razrednih kolega za čitanje književnih tekstova i posjet kazalištu te obostrano zadovoljstvo (potencijalno nadarenih učenika i razreda). Plan bi pritom bio birati monologe izravno povezane s gradivom ili prema interesu potencijalno nadarenih učenika predložene monologe pokušati povezati s njime. Članak se bavi područjem dramske pedagogije te će se nastojati povezati s postojećim istraživanjima.

Bit će podijeljen u pet dijelova. Prvi je dio uvodni i u njemu je predstavljena hipoteza. Drugi će dio biti vezan uz teorijsku podlogu, odnosno ponudit će kratak pregled stručne i znanstvene literature o dramskoj pedagogiji. U trećemu će se dijelu predstaviti suradnja suautorice i suautora ovoga članka, odnosno učenice i nastavnika, prilikom pripremanja i izvedbe emotivnih monologa ženskih likova. U četvrtome će se dijelu analizirati rezultati takva načina rada te, naposljetku, u petome dijelu iznijeti zaključak o postavljenoj hipotezi.

2 Riječ je o autorima ovoga rada. U radu će se nastojati pisati u trećemu licu te će se koristiti izrazi učenica/nastavnik, suautorica/suautor ili puna imena.

Teorijska podloga: stručna i znanstvena literatura

Kao što je navedeno, u ovome će se dijelu rada načiniti kratak pregled stručne i znanstvene literature vezane uz dramsku pedagogiju. Riječ je o izboru tekstova kojima su se služili autori ovoga članka u svojem radu. Vladimir Krušić u knjizi *Kazalište i pedagogija* naglašava da se dramska pedagogija od kraja 20. stoljeća „pod različitim nazivima, u svijetu ustalila u najutjecajnijim obrazovnim sustavima i, kao posljedicu, doživjela posvemašnje širenje po svim točkama globusa“ (2018, str. 11). Ipak, primjećuje da stanje u Hrvatskoj nije idealno, „[n]astojanja koja su tijekom moderne hrvatske povijesti dramski medij te kazalište kao njegovu najreprezentativniju manifestaciju zagovarala kao sredstvo pedagoškog djelovanja ostajala su izvan ili u najboljem slučaju na rubu suvremenih teatroloških i pedagoških promišljanja i raščlamba“ (Krušić, 2018, str. 12).

Napominje da dramska pedagogija u novome tisućljeću postaje prisutnija u Hrvatskoj, međutim, i da „pripada dvama danas uglavnom još uvijek sektorski podijeljenim područjima – na jednoj strani dramskom/kazališnom/umjetničkom izražavanju, a na drugoj odgoju, obrazovanju i pedagogiji“ (Krušić, 2018, str. 14). Posebno je nastavnicima vrijedno Krušićevo poglavlje o općim paradigmama moderne dramske pedagogije (Krušić, 2018, str. 18–38). Njih mogu i sami biti svjesni, ali i njima ukazivati učenicima na važnost glume i kazališta u ljudskome životu. Navedene su sljedeće paradigme: a) „Dramska sposobnost kao antropološka vrijednost“, b) „Dječja dramska igra kao vrijednost po sebi“, c) „Drama kao medij učenja i podučavanja“, d) „Kazalište kao vrijednost po sebi“, e) „Kazalište kao medij učenja i podučavanja“, uz razlikovanje odgoja gledatelja i odgoja izvođača i f) „Kazalište kao sredstvo razvoja i društvene promjene“ (Krušić, 2018, str. 22–38).

Od recentnijih naslova u novome tisućljeću o primjenjivosti dramskih metoda u odgojno-obrazovne svrhe na hrvatskome jeziku mogu se, primjerice, izdvojiti *Prolaz u zamišljeni svijet: Procesna drama ili drama u nastajanju* Ive Gruić (2002), *Dramske radionice i igraonice u nastavi hrvatskoga jezika* Gordane Fileš (2005) te *Zamisli, doživi, izrazi!: Dramske metode u nastavi hrvatskoga jezika* skupine autora (Fileš i sur., 2008). Iako je većina priručnika usmjerena na rad u

osnovnim školama, uz prilagodbu, mogu imati i znatno širu primjenu. Uz njih vrijedi izdvojiti knjigu *Jezik na pozornici* Ane Kodrić (2013), koja na zanimljiv način predočava poučavanje hrvatskoga kao stranoga jezika s pomoću kazališnih radionica. Budući da postoji mnoštvo literature na stranim jezicima, teško je izdvojiti reprezentativan naslov.

Primjerice, nastavnicima bi mogla biti korisna knjiga *Drama-Based Pedagogy: Activating Learning Across the Curriculum* Kathryn Dawson i Bridget Kiger Lee (2018). Što se izbora tekstova tiče, vrijedi izdvojiti knjigu *Audicija*, čiji je autor Boro Stjepanović (2014). Ona može pomoći učenicima i nastavnicima pri odabiru prikladnoga teksta. U njoj su zastupljeni monolozi ženskih likova koji će biti predstavljeni u ovome radu: Corneilleove Lize te Krležine Laure i Marijane. Općenito, u navedenim je knjigama objašnjeno mnogo metoda koje su primjenjive u praksi. U idućemu dijelu bit će predstavljen način rada autora ovoga članka te, kada bude potrebno, pojedine će se metode pokušati povezati s onima iz literature.

Metode rada: Berislava Srna Grgurić i emotivni monolozi ženskih likova

Suatorica ovoga članka započela je vježbati s nastavnikom, suautorom, u prve razredu gimnazije. Nije ju bilo potrebno potaknuti za bavljenje glumom, već se sama javila za vježbu s odabranim tekstom. Prema tome, nastavnik je mogao odrediti ispunjavanje dijela užih ciljeva naznačenih u uvodnome dijelu ovoga rada, točnije onaj vezan uz zanimljivu nastavu. Smatrao je da će predstavljanjem njezinih izvedbi u razredu upotpuniti nastavni proces. Što se širih ciljeva tiče, planirao je glumačkim izvedbama motivirati ostale učenike za čitanje književnih tekstova i posjet kazalištu te ostvariti obostrano zadovoljstvo (potencijalno nadarene učenice i razreda).

Budući da je učenica imala odabran dramski tekst, nastavnik ga je trebao povezati s nastavnim gradivom. Suradnja se nastavila te su tijekom dvije školske godine pripremili nekoliko dramskih izvedbi koje bi se mogle opisati kao emotivni monolozi ženskih likova. Berislava Srna Grgurić glumila je, kao što je već naznačeno, u okviru školske nastave, ali i u okviru događanja u školi

te je sudjelovala na LiDraNu. Također, svojim je pisanim osvrtima u digitalnome školskom listu *Moho* nastojala motivirati vršnjake za posjet kazalištu.

Prvi tekst koji je Berislava Srna Grgurić pripremila bio je Laurin monolog iz Krležine drame *U agoniji* (1928/2008). Ona pripada Krležinu čuvenome ciklusu o Glembajevima. Lada Čale-Feldman ističe da je to njegova najizvođenija drama (2008a, str. 902), čija je „okosnica ljubavni trokut, naslijeđen, kao i kod H. Ibsena i A. Strindberga (na koje se Krleža često pozivao), iz bulevarske dramatike XIX. st. te izložen ironijskoj preobrazbi i društvenokritičkoj razgradnji“ (Čale-Feldman, 2008a.). Emotivni monolog Laure Lenbach Berislava Srna Grgurić počela je samostalno vježbati prije upisa u prvi razred te je probe s nastavnikom nastavila održavati tijekom prvoga polugodišta. Monologom se plasirala na državnu razinu LiDraNa 2023.

U Gimnaziji Andrije Mohorovičića Rijeka izvela ga je u svom razredu te su na njemu učenici prepoznavali elemente dramskoga teksta. Razred joj je mnogo pomogao prilikom priprema za LiDraNo dajući joj savjete da poboljša svoju izvedbu. Pritom su primjenjivali tehnike koje nalikuju onima opisanima u literaturi: *vrući stolac* (npr. Fileš i sur., 2008, str. 76–77; Dawson i Lee, 2018³), *unutrašnji monolog* (npr. Fileš i sur., 2008, str. 79–81), *zamišljeni prostor* (npr. Fileš i sur., 2008, str. 60–61), *istina o meni* (npr. Dawson i Lee, 2018⁴) i *predmet* (npr. Dawson i Lee, 2018⁵).

Učenica se, naime, pokušavala poistovjetiti s ulogom, odgovarala je iz perspektive Laure Lenbach, iznosila je svoje misli, opisivala prostor, potvrđivala istinite podatke o sebi te razgovarala s razredom o ulozi rekvizita na pozornici. Odlučila se pritom služiti samo jednom drvenom stolicom te je odabrala frizuru i odjeću za nastupe. Dvaput je izvela monolog, s vremenskim odmakom, te je razred mogao pratiti njezin napredak. Slični su se postupci primjenjivali i prilikom pripremanja drugih monologa.

3 Korisna je sljedeća poveznica: <http://dbp.theatredance.utexas.edu/content/hotseating> (The University of Texas at Austin, 2024a).

4 Korisna je sljedeća poveznica: <http://dbp.theatredance.utexas.edu/content/truth-about-me> (The University of Texas at Austin, 2024b).

5 Korisna je sljedeća poveznica: <http://dbp.theatredance.utexas.edu/content/artifact> (The University of Texas at Austin, 2024c).

Slika 1. Laurin monolog iz Krležine drame *U agoniji* na LiDRaNu 2023. te izvedba dramatiziranoga ulomka *Genijalne prijateljice* Elene Ferrante u školi

U prvome razredu, na prijedlog nastavnika Gorana Krapića, koji je osmislio projekt „Genijalke iz romana“ te ga s kolegama nastavnicima provodio tijekom tekuće školske godine⁶, dramatizirali su ulomak romana *Genijalna prijateljica* Elene Ferrante (2013/2016). Berislava Srna Grgurić monolog je izvela pred učenicima uključenima u projekt. Tako im je predstavila suvremenu književnost te pobudila interes za navedeni naslov. Kako su pojedini učenici ranije čitali roman ili gledali televizijsku seriju, davali su joj savjete kako da što uvjerljivije glumi protagonistkinju.

Na temelju riječi glavne junakinje romana, odnosno emotivnoga monologa, razmišljali su o položaju žena u društvu i društvenim promjenama: „Naravno, meni bi se svidjelo ljubazno ponašanje koje su propovijedali učiteljica i župnik, ali osjećala sam da to ponašanje nije prikladno za naš rajon, čak ni ako si žensko. Žene su se međusobno borile i više od muškaraca, čupale se za kosu, nanosile si bol“ (Ferrante, 2016, str. 32). Iste je godine Berislava Srna Grgurić kao članica Novinarske skupine napisala osvrt na predstave *Genijalna prijateljica*⁷ i *Plodna voda*⁸, koje je gledala u Hrvatskome narodnom kazalištu u Zagrebu.

U drugome razredu Berislava Srna Grgurić s nastavnikom je pripremala Marijanin monolog iz Krležine drame *Vučjak* (1923/2003). U ovome je slučaju trebala odglumiti ženu koja u pridošlici Horvatu, kako Lada Čale-Feldman piše, pokušava „naći egzistencijski izlaz“ (2008b, str. 954). Istoimena autorica naglašava da se *Vučjak*, kao dio Krležina ciklusa, „smatra prijelazom od autorove prve, ekspresionističko-simbolističke faze prema zatvorenoj dramaturgiji nordijskog podrijetla“ (Čale-Feldman, 2008b).

Navedenim se monologom Berislava Srna Grgurić uspjela plasirati na županijsku razinu LiDraNa 2024. Prilikom izvođenja u njezinu razredu učenici su ponovili gradivo drame. Također, nastavnik je procijenio da će se, gledajući izvedbe Krležinih tekstova, učenici postupno pripremiti za detaljniji susret

6 Projekt je opisan u preglednome radu *Kohezivni potencijal književnosti u gimnazijama i stvaranje čitatelja* te su navedeni svi nastavnici koji su sudjelovali (Krapić, 2023, str. 47–48).

7 <http://www.hnk.hr/hr/drama/predstave/genijalna-prijateljica/> (HNK Zagreb, 2024a)

8 <http://www.hnk.hr/hr/drama/predstave/plodna-voda/> (HNK Zagreb, 2024b)

s opusom navedenoga autora u četvrtome razredu. Uz to, tijekom drugoga razreda, Berislava Srna Grgurić u okviru nastavnoga sata o klasicizmu s nastavnikom je objasnila pojam *čitaće probe* te se pripremila za interpretativno čitanje Lizina monologa iz *Iluzije* Pierrea Corneillea (1639/2002). Riječ je o komediji koja problematizira odnos kazališta i stvarnosti. Vladimir Gerić piše da je *Iluzija* „dva puta okrenuta stvarnost, igra između dva ogledala: mudra uputa gledatelju da kazalište nije ‘stvarnost’, u koju virimo preko ruba pozornice, nego stvarnost koja ima vlastita mjerila istinitosti“ (2002, str. 342).

Pritom nadodaje da se kazališna „stvarnost (kad je prava!) događa zapravo u gledateljevoj svijesti, u cijelom biću; sve su ostalo samo gole realije“ (Gerić, 2002). U slučaju ovoga rada emotivne monologe ženskih likova na satima književnosti razred treba pokušati proživjeti cijelim bićem. Uz to treba biti svjestan određenih konvencija. Zaljubljena se Liza izražava u stihovima i riječ je o komediji: „Taj nitkov mi sad laska, da imam ljupko lice, / A samo glumi ljubav, znam te muške trice! / Ja njega volim čisto, no, on, po svaku cijenu, / U dragoj gleda curu, no, nikad svoju ženu!“ (Corneille, 2002, str. 47). Iako je to vrijedilo napomenuti i ranije, u navedenome slučaju posebice do izražaja dolazi povezivanje s različitim domenama nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, od usmenoga jezičnog izražavanja do učenja o književnopovijesnim razdobljima.

Povezivanje dramskih metoda i radionica s različitim nastavnim područjima prisutno je i u literaturi (v. Fileš, 2005 i Fileš i sur., 2008). Što se rada u drugome razredu dalje tiče, Berislava Srna Grgurić nastupila je i na Danu škole izvedeći uspješan, već istaknut, Laurin monolog iz Krležine drame *U agoniji*. Tada se veći broj učenika i nastavnika mogao upoznati s njezinim angažmanom.

Analiza rada: Učenici i emotivni monolozi ženskih likova

Iako je proučavana literatura uglavnom bila usmjerena na vježbanje glume s većim brojem učenika (npr. Gruić, 2002), i na opisani su način mnogobrojni učenici bili uključeni u proces nastajanja kazališnih predstava. Davali su savjete Berislavi Srni Grgurić, pratili njezin napredak i s njome učili o drami.

Pri odabiru tekstova od znatne je pomoći bila knjiga *Audicija* (Stjepanović, 2014), u kojoj su zastupljeni monolozi ženskih likova te u kojoj se javljaju primjeri dramatiziranih ulomaka romana. Po sličnome su principu autori ovoga članka dramatizirali ulomak romana *Genijalna prijateljica*. U radu su se djelomično primjenjivale tehnike opisane u literaturi, kao što je, primjerice, *vrući stolac* (npr. Fileš i sur., 2008; Dawson i Lee, 2018). Također, dramske su se izvedbe povezivale s građivom pa i različitim domenama nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, što se također može povezati s literaturom (npr. Fileš, 2005 i Fileš i sur., 2008).

U nastavi se, baš kako Krušić piše, nastojalo odgajati gledatelje, ukazivati na vrijednost dramske igre te s pomoću nje poučavati (v. Krušić, 2018). Nastavnik je ostvario zacrtane uže i šire ciljeve. Što se užih ciljeva tiče, Berislavu Srnu Grgurić nije bilo teško ohrabriti za javne nastupe; sama je bila zainteresirana za bavljenje glumom, a nastava je bila sadržajnija te bogata praktičnim primjerima. Što se širih ciljeva tiče, učenica je izvedbama upoznala kolege s književnim tekstovima koje vrijedi čitati te pisanim osvrtima i izvedbama nastojala ih potaknuti na odlazak u kazalište. Okvirno se može procijeniti kako je svojim izvedbama najviše interesa pobudila za čitanje *Genijalne prijateljice* te da većina njezinih razrednih kolega, iako se ne može sa sigurnošću utvrditi korelacija s navedenim načinom rada, posjećuje kazalište.

Berislava Srna Grgurić iza sebe sada ima tri izvježbana emotivna monologa ženskih likova (Laurin, Marijanin i Elenin) te je na temelju čitaće probe počela pripremati Lizin. Okušala se u nastupima pred poznatom publikom (u razredu), širom publikom (u školi) te prosudbenim povjerenstvima i drugim učenicima koji se aktivno bave glumom (na LiDraNu). Uz to, kao članica Novinarske skupine, pratila je poznate kazališne predstave i pisala osvrte u školskome digitalnom listu. Također, baveći se glumom, proširila je svoj rječnik. Na probama je otkrila značenje sljedećih tada joj nepoznatih riječi: *učtiv*, *smion*, *gnjev* i *batist*. Istražila je njihovo podrijetlo te kojim leksičkim slojevima pripadaju. Služeći se rječnikom, utvrđivala je i pravilan izgovor riječi. Iako je riječ o izvedbama na materinskome jeziku, ona je, kao što bi to činile i osobe koje uče strani jezik (v. Kodrić, 2013), glumom usavršavala jezične kompetencije. Suautorica ovoga rada, odnosno učenica, smatra da

su joj svi navedeni monolozi ženskih likova izuzetno pomogli proširiti i glumačke vještine. Budući da postoji razlika u godinama i da je riječ o hrabrim i osjećajnim ženskim likovima s teretom na leđima, nije joj bilo lako ispuniti navedeni zadatak. Ipak, smatra da se dobro snašla i da joj je uvelike pomogao opisani način rada.

Zaključak

Pripremanje emotivnih monologa ženskih likova nesumnjivo je doprinijelo glumačkome razvoju suautorice ovoga članka, koja se plasirala na državnu razinu LiDraNa 2023. i županijsku razinu LiDraNa 2024. te imala prilike mnogo puta glumiti pred učenicima Gimnazije Andrije Mohorovičića Rijeka. Ona je pritom proširila svoj rječnik, naviknula se na javne izvedbe te prihvatila korisne savjete drugih učenika i prosudbenih povjerenstava. Također, rad s učenicom uvelike je pomogao i suautoru ovoga članka, nastavniku, koji je razmatrao na koji način sadržaje stručne i znanstvene literature može uključiti u probe s učenicom te kako na temelju komentara drugih učenika i prosudbenih povjerenstava vježbati s njome. Prema reakcijama vršnjaka može se zaključiti da je uključivanjem glumačkih izvedbi nastava bila zanimljivija. Oni su rado davali savjete Berislavi Srni Grgurić kako bi bila što uvjerljivija. S njome su otkrivali značenje nepoznatih riječi te promišljali o ravnopravnosti spolova. Pojedinci su uspoređivali svoje viđenje ulomka *Genijalne prijateljice* s njezinom izvedbom. Također, navedeni je roman odlučilo pročitati nekoliko učenika nakon njezina monologa. Iako se sa sigurnošću ne može utvrditi korelacija sa samim nastupima, vrijedi napomenuti kako velika većina razrednih kolega Berislave Srne Grgurić redovito posjećuje kazalište.

Literatura

- Corneille, P. (1639/2002). „Iluzija“. U V. Pavlečić i M. Solar (Ur.), V. Gerić (Prev.), *Drame* (str. 7–88). Zagreb: Naklada Jurčić.
- Čale-Feldman, L. (2008a). „U agoniji“. U D. Detoni-Dujmić (Ur.), *Leksikon hrvatske književnosti – Djela* (str. 902–904), Zagreb: Školska knjiga.
- Čale-Feldman, L. (2008b). „Vučjak“. U D. Detoni-Dujmić (Ur.), *Leksikon hrvatske književnosti – Djela* (str. 954–955), Zagreb: Školska knjiga.
- Dawson, K. i Lee, B. K. (2018). *Drama-Based Pedagogy: Activating Learning Across the Curriculum*. Bristol: Intellect.
- Ferrante, E. (2017/2016). *Genijalna prijateljica*. A. Badurina (Prev.). Zagreb: Profil.
- Fileš, G., Jelčić, D., Jurić Stanković, N., Lugomer, V., Motik, M., Pečaver, B. (...) (2008). *Zamisli, doživi, izrazi! Dramske metode u nastavi hrvatskoga jezika*. Zagreb: Hrvatski centar za dramski odgoj i Pili-poslovi.
- Fileš, G. (2005). *Dramske radionice i igraonice u nastavi hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Gerić, V. (2002). „Pogovor: Corneille, klasik, koji se ne da klasificirati“. U P. Corneille: *Drame* (str. 331–344). Zagreb: Naklada Jurčić.
- Gruić, I. (2002). *Prolaz u zamišljeni svijet: Procesna drama ili drama u nastajanju: priručnik za odgajatelje, učitelje, nastavnike i sve one koji se bave dramskim radom s djecom i mladima*. Zagreb: Golden marketing.
- Kodrić, A. (2013). *Jezik na pozornici*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Krapić, G. (2023). „Kohezivni potencijal književnosti u gimnazijama i stvaranje čitatelja“. *Hrvatski: časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture*, 21(1), 29–54. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/312778> (4. travnja 2024.)
- Krleža, M. (1928/2008). „U agoniji“. U: I. Buljan (Ur.), *Glembajevi: drame* (str. 113–219). Zagreb: Biblioteka Jutarnjeg lista.
- Krleža, M. (1923/2003). *Vučjak*. Zagreb: Naklada Ljevak, Matica hrvatska i Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.
- Krušić, V. (2018). *Kazalište i pedagogija: Ideje, koncepti i shvaćanja odgojnih funkcija kazališnog/dramskog medija u hrvatskoj kulturi i pedagogiji 19. i 20. stoljeća do završetka Drugoga svjetskog rata*. Zagreb: Disput i Hrvatski centar za dramski odgoj.
- Stjepanović, B. (2014). *Audicija: sve o prijemnom ispitu*. Cetinje: Teatar mladih i Pula: Teatar Naranča.

Izlaganje

- Krapić, G. i Grgurić, B. S. (2024). *Emotivni monolozi ženskih likova na satima književnosti*. Rijeka: 2. simpozij dobre prakse „dr. sc. Jasna Arrigoni“, Osnovna škola Gornja Vežica.

Mrežni izvori

- Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu. (2024a). Elena Ferrante: *Genijalna prijateljica*. Preuzeto s <http://www.hnk.hr/hr/drama/predstave/genijalna-prijateljica/> (4. travnja 2024.)
- Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu. (2024b). Marina Vujčić: *Plodna voda*. Preuzeto s <http://www.hnk.hr/hr/drama/predstave/plodna-voda/> (4. travnja 2024.)
- The University of Texas at Austin. (2024a). *Drama Based-Pedagogy: Hotseating*. Preuzeto s <http://dbp.theatredance.utexas.edu/content/hotseating> (16. travnja 2024.)
- The University of Texas at Austin. (2024b). *Drama Based-Pedagogy: Truth About Me*. Preuzeto s <http://dbp.theatredance.utexas.edu/content/truth-about-me> (16. travnja 2024.)
- The University of Texas at Austin. (2024c). *Drama Based-Pedagogy: Artifact*. Preuzeto s <http://dbp.theatredance.utexas.edu/content/artifact> (16. travnja 2024.)